

STORTINGET

Innst. 18 L

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 144 L (2021–2022)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (økt stønadsgrad)

Til Stortinget

1. Sammendrag

På bakgrunn av oppdaterte vurderinger av kraftsituasjonen framover foreslår Olje- og energidepartementet i proposisjonen endringer i midlertidig lov 22. desember 2021 nr. 170 om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (strømstønadsloven). Det foreslås at stønadsgraden økes fra 80 til 90 pst. for strømforbruk i september 2022. Det foreslås ingen øvrige endringer i loven.

Forslag om tilleggsbevilgning som følge av økningen av stønadsgraden fra 80 til 90 pst. for forbruk i september er fremmet i Prop. 142 S (2021–2022) Endringer i statsbudsjettet 2022 under Utenriksdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Forsvarsdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med krigen i Ukraina og ekstraordinære strømutfgifter mv.).

Bevilgningsforslaget behandles av finanskomiteen i Innst. 20 S (2021–2022).

1.1 Økonomiske og administrative konsekvenser

Ifølge proposisjonen innebærer ikke forslaget til økning av stønadsgraden vesentlige administrative konsekvenser for nettselskapene, kraftleverandørene eller RME. Endringen innebærer en justering i måten stønad beregnes på. Nettselskaper som ikke rekker å gjennomføre endringen på faktura for septemberforbruket, vil få merarbeid med å utbetale stønad for september sammen med fakturering av oktoberforbruket.

Samlede utgifter for staten av stønadsordningen vil avhenge av den faktiske gjennomsnittlige elspotprisen i de ulike prisområdene samt det faktiske forbruket i perioden. En økning av stønadsgraden i den midlertidige strømstønadsordningen for husholdninger vil innebære en økning av utgiftene til stønadsordningen over statsbudsjettet for 2022, jf. Prop. 142 S (2021–2022). Anslått bevilgningsbehov for strømstønadsordningen for husholdninger og borettslag er oppjustert til 34,8 mrd. kroner i 2022. Det understrekes i proposisjonen at anslaget er usikkert.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal, lederen Marianne Sivertsen Næss og Hadia Tajik, fra Høyre, Nikolai Astrup, Michael Tetzschner, Bård Ludvig Thorheim og Ove Trellevik, fra Senterpartiet, Siv Mossleth, Ole André Myhrvold og Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, May

Helen Hetland Ervik og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken og Birgit Oline Kjerstad, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Prop. 144 L (2021–2022) om endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømavgifter (økt stønadsgrad). Strømstøtteleven ble vedtatt som en midlertidig lov og gjelder energibruk fra og med desember 2021 til og med mars 2023. Formålet med loven er å gi økonomisk stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømavgifter.

Komiteen viser til at kraftprisen økte sensommeren og høsten 2021 til svært høye nivåer, som har gitt en betydelig økning i husholdningenes strømavgifter. På bakgrunn av utviklingen i kraftsituasjonen i første kvartal 2022 ble strømstøndsordningen for husholdningene forlenget slik at den gjelder for strømforbruk til og med mars 2023.

Komiteen viser til Stortingets vedtak om justeringer i den midlertidige strømstøtteleven den 21. april 2022, som medfører at forbruk i oktober, november og desember 2022 skal stønadssettes baseres på følgende formel: $0,9 \times (\text{støndsgrunnlag} - \text{terskelverdi})$.

Komiteen viser til at etter at strømstøtteordningen ble forlenget til og med mars 2023, har strømprisene fortsatt å ligge på et høyt nivå. På bakgrunn av de økte prisutsiktene forslås det nå å øke stønadsgraden fra 80 til 90 pst. for bruk i september måned og at terskelverdien på 70 øre per kWh videreføres.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, slutter seg til regjeringens forslag til lovendringer i strømstøndsloven.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener det var helt nødvendig å oppjustere strømstøtten til husholdningene til 90 pst. over 70 øre/kWh fra 1. september, og er tilfredse med at regjeringen valgte å komme opposisjonen i møte på dette punktet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti merker seg imidlertid at det fortsatt er en vesentlig gruppe husholdninger som ennå ikke blir dekket av ordningen. Det gjelder borettslag og sameier som bruker energi under strømmålere som er registrert på næringsseksjon, eller kjøper energi fra varmesentraler eid av næringsseksjon som ikke er omfattet av prisreguleringen på fjernvarme. Flertallet vil på-

peke at dette kan føre til at disse husholdningene konverterer til direktevirkende elektrisk oppvarming for å kunne falle inn under strømstøtteordningen, noe som vil medføre større energitap og økt strømforbruk samlet sett. Flertallet forventer derfor at regjeringen vurderer hvordan strømstøtteordningen kan justeres for å fange opp husholdninger som faller utenfor ordningen i dag.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt vil understreke at strømprisene har økt dramatisk, og at dagens situasjon skaper utrygghet og uforutsigbarhet for både husholdninger og næringsliv. Disse medlemmer mener at strøm er en sentral del av infrastrukturen. Uten sikker tilgang til strøm vil vårt moderne samfunn bryte sammen.

Videre vil komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet påpeke at det aller meste av strømproduksjonen er offentlig kontrollert og eid, enten av kommuner, av fylkeskommuner eller av staten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at de høye strømprisene derfor i realiteten utgjør en ekstraskatt til det offentlige. For å beholde et bærekraftig og verdiskapende samfunn må disse verdiene tilbakeføres til næringslivet og husholdningene.

Disse medlemmer viser til Representantforslag 283 S (2021–2022) fra representanter fra Fremskrittspartiet om å sikre norsk forsyningssikkerhet, begrense krafteksporten, stoppe videre elektrifisering av sokkelen og sikre tilgang på stabil og rimelig kraft for norske forbrukere og næringsliv, der det fremmes flere forslag. Representantforslaget behandles i forbindelse med Regjeringens nr. 18 (2021–2022).

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener strømstøtten har vært viktig for å hjelpe folk med de skyhøye strømrkningene. Samtidig vil disse medlemmer vise til SSBs rapport 2022/36 «Økonomiske konsekvenser av høye kraftpriser og strømstønad», som blant annet sier:

«Den økonomiske konsekvensen av de ekstraordinære bostøtteutbetalingene er derfor viktigere for denne gruppens samlede økonomi enn strømstønden.»

Disse medlemmer peker på at Sosialistisk Venstrepartis gjennomslag for at flere fikk bostøtte og en ekstra strømstøtte gjennom bostøtten, var svært viktig for dem med dårligst råd.

Disse medlemmer viser også til forslag fra Sosialistisk Venstreparti om en mer omfordelende strøm-

støttemodell, hvor det gis 100 pst. støtte for kraftpris over 50 øre for de første 1 000 kWh per måned, og 80 pst. støtte for de 2 000 kWh deretter. Dette er en modell som både vil gi dem med dårlig råd og lavt forbruk bedre støtte og i større grad vil stimulere til energisparing.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at selv med de vedtatte støtteordningene øker de økonomiske forskjellene. Dette medlem viser til Forbruksforskningsinstituttet SIFOs rapport «Dyrtid under oppseiling II. Husholdenes økonomiske trygghet i 2022.» En av rapportens forfattere, Christian Poppe, uttalte følgende til NRK (28. september 2022):

«Dette er utvilsomt en større krise enn den vi så under koronapandemien.»

Rapporten konkluderer videre med at «(d)en viktigste enkeltårsaken til økte levekostnader er veksten i strømprisene». Dette medlem er av den oppfatning at den viktigste driveren for prisstigning, og følgelig økte forskjeller og fattigdom, må dempes kraftigere. Dette medlem viser til Representantforslag 282 S (2021–2022) punkt 1 om å innføre makspris på strøm til alle kunder i Norge gjennom pålegg til kraftprodusenter og strømselskaper på tre ganger konsesjonspris, som komiteen behandler i forbindelse med Redegjørelse nr. 18 (2021–2022).

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne er enig i at strømstøtteordningen er viktig, men mener det trengs en bedre modell. Dette medlem viser til at regjeringens modell gjør at de med høyest strømrregning, som i mange tilfeller har høy inntekt, er de som får utbetalt mest fra staten. Dette medlem viser til at SSBs evaluering av strømstøtteordningen bekrefter at den er urettferdig. Evalueringen viser at husholdningene med høyest inntekt fikk over dobbelt så mye i strømstøtte som de med lavest inntekt sist vinter. Det er uheldig at en ordning som koster fellesskapet så mye, har så dårlig sosial profil. En annen svakhet med strømstøtteordningen er at den reduserer folks insentiv til å investere i energisparende tiltak og lokal strømproduksjon. Dette er uheldig i en tid der norsk og europeisk både velferd og sikkerhet er truet av energimangel som følge av Russlands krig i Ukraina og utpressingspolitikk overfor Europa. Problemet forsterkes av at regjeringen ikke har lagt frem nye tiltak for energisparing i husholdninger.

Dette medlem ønsker en bedre ordning som hjelper folk med å betale strømrregningen uten at staten betaler mest til dem med høyest forbruk, og uten å redusere folks insentiv til strømsparing. Det kan man få til ved at statens ekstra inntekter fra høye strømpriser deles flatt ut igjen til alle innbyggerne. En slik modell vil ta hensyn til at husstander med flere medlemmer trenger

mer plass og mer strøm til klesvask, oppvask og dusjing. Det bør vurderes om husstander med kun ett medlem bør kompenseres noe fordi ordningen kan slå skjevt ut for enslige. Ordningen må ta høyde for at prisene er ulike i ulike prisregioner. Et likt beløp per person er også mer rettferdig fordi et likelydende beløp vil ha størst relativ betydning for dem med lav inntekt.

Dette medlem viser til behandlingen av Representantforslag 281 S (2021–2022) om en mer rettferdig strømstøtteordning som opprettholder insentivene til å investere i energieffektivisering. Her fremmer representanter fra Miljøpartiet De Grønne forslag om en bedre strømstøtteordning.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at det er mange som sliter med økonomien når strømprisen er så høy. Dette medlem har gjentatte ganger foreslått en ordning som ville gitt 100 pst. kompensasjon når strømprisen er over 50 øre kWh. Det ville gitt forutsigbarhet og trygghet for husholdningene.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Kristelig Folkeparti fremmer derfor følgende forslag:

«I midlertidig lov 22. desember 2021 nr. 170 om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutgifter gjøres følgende endringer:

§ 5 andre ledd skal lyde:

Stønad gis bare dersom stønadsgrunnlaget overstiger 50 øre per kWh eksklusive merverdiavgift i prisområdet hvor kunden er tilknyttet (terskelverdi).

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Reguleringsmyndigheten for energi skal beregne stønadsatts basert på følgende formel: $1,0 \times$ (stønadsgrunnlag – terskelverdi) for forbruk fra og med september 2022 til og med mars 2023. For forbruk i desember 2021 skal stønadsatts baseres på følgende formel: $0,55 \times$ (stønadsgrunnlag – terskelverdi).»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Rødt og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

I midlertidig lov 22. desember 2021 nr. 170 om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutgifter gjøres følgende endringer:

§ 5 andre ledd skal lyde:

Stønad gis bare dersom stønadsgrunnlaget overstiger 50 øre per kWh eksklusive merverdiavgift i prisområdet hvor kunden er tilknyttet (terskelverdi).

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Reguleringsmyndigheten for energi skal beregne stønadssats basert på følgende formel: $1,0 \times (\text{stønadsgrunnlag} - \text{terskelverdi})$ for forbruk fra og med september 2022 til og med mars 2023. For forbruk i desember 2021 skal stønadssatsen baseres på følgende formel: $0,55 \times (\text{stønadsgrunnlag} - \text{terskelverdi})$.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen viser til proposisjonen og sine merknader og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (økt stønadsgrad)

I

I midlertidig lov 22. desember 2021 nr. 170 om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter gjøres følgende endring:

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Reguleringsmyndigheten for energi skal beregne stønadssats basert på følgende formel: $0,8 \times (\text{stønadsgrunnlag} - \text{terskelverdi})$. For forbruk i desember 2021 skal stønadssatsen baseres på følgende formel: $0,55 \times (\text{stønadsgrunnlag} - \text{terskelverdi})$. For forbruk i september, oktober, november og desember 2022 skal stønadssatsen baseres på følgende formel: $0,9 \times (\text{stønadsgrunnlag} - \text{terskelverdi})$.

II

Loven trer i kraft straks.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 4. oktober 2022

Marianne Sivertsen Næss

leder og ordfører